

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomæ Comptoni Carleton, Cantabrigiensis,
Societatis Jesu, In Collegio Anglicano Leodiensi Sacrae
Theologiae Professoris, Cursus Philosophicus Universus**

Carleton, Thomas Compton

Antverpiæ, M.DC.XCVII.

Disputatio III. De conversione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95656)

III. Quæritur secundo, quæ partes in generatione animalis prius formentur? Hippocrates, quem sequitur Galenus, hepar prius formari asserit, deinde cor, postea cerebrum, mox reliqua. Aristoteles cor primo formari vult. Alij capiti primas in foetus efformatione tribuunt. Quisque suis nititur experientiis, quibus hi illam, alij aliam ex partibus jam dictis primo formatam se comperisse asserunt.

IV. Aristoteles præter jam dicta, ideo cordis efformationem primam ponit, quia, inquit, est caloris naturalis origo, & sedes vitæ, quod proinde primo vivit, & ultimo moritur, ideoque in medio situm illud esse ait, tanquam partem partium humani corporis præcipuam, ut hoc modo facilius suum iis influxum præsteret.

V. Alij verò caput, ut loco, ita dignitate cæteris hominis partibus superiorem esse contendunt, utpote in quo sensus omnes vigeant, quodque membra alia

gubernet, ac moderetur. Hanc proinde partem primo formari asserunt, veluti radicem, à qua influxus quibus in membra reliqua dirivetur. Quorum opinionioni suffragari passim videntur Philosophi, à quibus homo *Arbor* appellatur *inversa*, quippe qui, non sicut alia arbores terræ infixam, sed cælum versus radicem (hoc est caput) erectam habeat.

Res est parvi momenti. Mihi probabilius videtur cor, & caput, seu cerebrum simul efformari debere, cum suâ invicem ope indigeant, nec unum sine altero consistere ullo modo possit. Imò probabile est quod affirmat Vallesius l. 2. Controv. cap. 5. P. Hurt. hic d. 2. l. 7. n. 97. & alij, omnes partes, saltem principales, quæ virtute seminis efficiuntur, simul efformari, cum non sit cur semen omnes illas elaborare simul non possit, ac proinde simul eas elaborabit, cum sit agens necessarium, & materiam habeat applicatam.

VI. Cor, & caput simul formantur.

DISPUTATIO III.

De conversione.

SECTIO PRIMA.

Quanam ad veram conversionem requirantur.

I. UT clarius in hac quæstione, quæ tum à Philosophis, tum Theologicis accuratè discuti solet, procedamus, definitionem conversionis toti disputationi præfigemus, ut, iacto quasi fundamento, certius reliqua, & expeditius percurramus. Definitur ergo conversio, quod sit transitus unius rei in aliam. Quod quomodo intelligendum sit, disputationis decursu constabit.

II. Ad Conversionem itaque duæ requiruntur mutationes; positiva altera, seu productio, vel unio novi termini positivi: altera negativa, seu formalis destructio formæ præexistentis. Sic cum in aquam, vel manum inducitur calor, una mutatio fit per inductionem caloris in materiam aquæ, aut manus, altera verò per destructionem frigoris: unde, si frigus non destrueretur, non esset conversio, ut in luce contingit, ad cujus productionem in aëre nulla res positiva destruitur: Actio tamen quæ produceret, vel unio quæ uniret calorem, esset conversiva licet frigus actu non destrueretur, quia ratione sui, vel termini producti peteret destructionem frigoris, licet in hoc casu non esset actualis conversio. Sicque definitur conversio, ut diximus n. præcedente, quod sit transitus, seu desinitio unius rei in aliam: ac proinde in omni conversione reperiuntur duo termini positivi, unus à quo, alius ad quem, vel in quem.

III. Secundo ad veram rationem conversionis requiritur aliquod tertium, utrique termino positivo commune, circa quod aliquo modo pugnent, sitque id cui uterque uniatur. Sic in conversione ligni in ignem, terminus communis est materia, quæ est utriusque formæ subjectum: in conversione panis in corpus Christi, terminus communis sunt accidentia panis, quæ pane destructo manent. Unde non est necessarium ut terminus communis semper sit subjectum, cum accidentia nec sint subjectum corporis Christi, nec substantiæ panis. Hic autem terminus esse debet quid positivum: unde licet quando una res corporea pellit aliam loco, possit aliquo modo dici ubicatio, quæ perit ad productionem alterius

converti in illam, cum pugnent de eodem termino, seu spatio imaginario, non tamen propriè dicitur conversio, cum spatium imaginarium, ut in Physicis diximus d. 33. l. 2. non sit quid positivum, sed negationes non tollibiles ubicationem realium.

Ut autem dicatur una res propriè converti in aliam, debet res illa quæ producitur, vel unitur in his circumstantiis, habere aliquam repugnantiam ex natura rei seu physicam, cum eâ quæ desinit, & non sufficit illam aliam quocunque modo desinere, seu concomitanter, sed debet destrui ex vi termini producti. Si ergo Deus decrevisset ad productionem Angelum in hoc loco, ubi in instante præcedente erat homo, destruere hominem, seu quando producit unum Angelum, destruere alium, ibi non esset conversio physica inter duos illos Angelos, vel Angelum & hominem, cum ex naturâ rei nulla esset repugnantia inter terminum productum & destructum, ita ut simul existere non possent. Totum ergo in hoc casu refunditur in voluntatem Divinam volentem unum desinere ad productionem alterius.

Hæc ergo dici possit *conversio moralis*, cum causa desinitionis hominis illius, vel Angeli sit merè moralis, non physica, sed sine ullâ repugnantia ex parte rerum quæ producuntur, & desinunt. Productio ergo, vel unio termini ad quem, & destructio termini à quo debent esse *pertinentes sequelâ*, id est, mutuò sese connaturaliter inferentes: termini verò ipsi debent esse *repugnantes sequelâ*, seu naturaliter impossibiles, & sese peculiari quodam modo excludentes.

Notandum tertio, conversionem secundum diversitatem terminorum sortiri diversas denominationes, quando substantia convertitur in substantiam, est conversio *substantialis*, *accidentalis* quando accidens desinit in accidens, *mixta* quando vel accidens in substantiam, vel hæc in accidens transit. *Formalis* dicitur hoc sensu solet, quando forma transit in formam, *totalis* quando totum in totum: ad quam tamen denominationem sufficit si sola unio destruat. Transsubstantiatio verò propriè tunc dicitur quando alia substantia ita transit in aliam, ut tota secundum omnem sui partem, si composita sit, ad illius exigentiam destruat.

Notandum quarto, conversionem, sicut & mutationem duplicem esse, *causalem*, & *formalem*: *causalis* seu

IV. Tertiò, ut sit repugnantia ex natura rei inter terminum à quo, & ad quem.

V. Conversio moralis quæ dicitur.

VI. Conversio secundum diversas terminos dicitur nomina.

Transsubstantiatio propriè dicitur.

VII.

Conversio
duplex est
scilicet
formalis
et
materialis.

seu remota est actio productiva termini, qui forma-
liter, & immediate perit destructionem alterius, &
facit ut unum desinat seu transeat in aliud: formalis
verò conversio est ipsa desinatio seu transitio unius in
aliud. Unde si actio aliqua non solum mediata, sed
etiam immediate habeat oppositionem cum re alia
quàm in eodem subiecto, sicut in sententiâ ponente
actionem productivam formæ materialis esse ejus-
dem unionem informationis, tunc actio illa ingre-
ditur conceptum formalem hujus conversionis, non
quàm actio præcisè, sed quàm unio: sicut si actio produ-
ctiva alicujus rei sit illius ubicatio, non id habet ut
actio, sed ut ubicatio.

VIII.
An dari
possit con-
versio for-
malis sine
totali.

Conversio
totalis sepe
est sine for-
malis.

Quæres utrum divinitus dari possit conversio
formalis sine totali? seu utrum converti possit una
forma in aliam, quin unum totum convertatur in
aliud. Ad hujus intelligentiam advertendum, quan-
do unum compositum convertitur in aliud, duplicem
intervenire conversionem; formalem, quàm scilicet una
forma convertitur in aliam, & totalem, quàm unum
compositum similiter desinat in aliud, communiter
enim simul cum unionem destruitur forma. Repertur
tamen sæpe conversio totalis sine formali, ut cum ex
homine fit cadaver. Sermo autem est de conversione
physicâ, & rigorosâ, non de morali, & impropria,
nam certum est posse Deum, si velit, destruere unam
formam ad præsentiam alterius.

IX.
Quid in
hoc dicen-
dum, si ac-
tio & unio
identificen-
tur.

X.
Quid si u-
nio distin-
guatur ab
actione edu-
ctivâ.

In sententiâ ergo asserente actionem eductivam
esse ipsam unionem informationis, non potest for-
ma converti in formam, quin totum convertatur in
totum. Ratio est clara, nam pereunte formâ materia-
li, perit necessariò actio ipsius conservativa, sed illa
actio est etiam unio informationis, ergo perit unio,
ergo totum, cum unio, ut dictum est, sit forma con-
stitutiva totius.

X.
Quid si u-
nio distin-
guatur ab
actione edu-
ctivâ.

In nostrâ autem sententiâ, qui d. 14. Ph. 8. unio-
nem informationis distinguimus ab actione eductivâ
formæ, putant aliqui posse divinitus fieri conversio-
nem formalem sine totali: nam potest, inquit,
divinitus forma educi à potentia materiæ, absque eo
quod materiam informet; tunc ergo si corrumpatur
forma ligni ad productionem formæ ignis in materiâ,
fit conversio formalis, & tamen non fit totalis, ut est
manifestum, nec enim potest totum converti, ubi
non erat totum, hic autem non esset totum, ut con-
stat, cum deesset unio informationis, quæ essentia-
liter ad constitutionem totius requiritur.

XI.
Dati nequit
conversio
formalis si-
ne conver-
sione totali.

Mihi tamen probabilius videtur, in casu illo mi-
raculoso non futuram conversionem formalem, si
sermo sit de verâ & rigorosâ conversione physica.
Ratio est, quia duæ formæ non repugnant sibi invi-
cem, nisi in ordine ad informandum idem subiectum.
Unde, si ponatur, ut ponitur in casu argumenti, for-
mam ligni non informare materiam, forma ignis,
quantumcunque producat, & etiam uniatur illi
materiæ, non expellet formam ligni, cum expelli nō
possit à subiecto nisi quod subiecto inest, aliam enim
repugnantiam non habet formâ ignis cum formâ li-
gni, aut ulla forma cum aliâ, nisi in ordine ad infor-
mandum idem subiectum.

XII.
Duæ formæ
oppositæ, se-
paratæ à
subiecto, non
se destrui-
rent.

Quare, si essent duæ formæ separatæ ab omni
subiecto, possent esse intimè secum penetratæ, & cum
subiecto: sicut non repugnat ut inter se sint intimè
penetratæ peccatum & gratia, ut cum dæmon fit in-
timè præiens homini in gratiâ existentem: ac proinde
propria, & rigorosa conversio non esset in hoc casu,
cum non sit peculiaris illa connexio inter productio-
nem seu unionem formæ ignis, & destructionem for-
mæ ligni, quæ requiritur ad conversionem propriè
dictam. Si ergo Deus hic formam ligni destrueret,
esset solum conversio moralis, non physica, cum
forma ignis illius destructionem non exigeret.

Esset con-
versio tan-
tum mora-
lis.

Id verò hic advertendum, non ita propriè dici XIII.
de compositis substantialibus unum fieri alterum, Notandum
ac de accidentalibus: nec enim tam propriè dicitur, circa motum
aqua fit vinum, ac calidum fit frigidum: hujus ratio est, loquendum
quia in compositis accidentalibus manet idem totum, conversum
non sic in substantialibus. Priores ergo propositio-
nes ita intelligi debent, ut cum dicitur aqua fit vinum,
lignum fit ignis, sensus sit, aqua transit in vinum, lignum
transit in ignem &c. Et idem est de his propositioni-
bus, ex ligno fit ignis, de aere fit aqua, & aliis hujusmo-
di: particula enim ex & de non denotant principium, Particula
vel causam intrinsecam, sed solum terminum à quo: quod, denotant
sicut cum dicitur, mundus factus est ex nihilo: ubi ex ni-
hilo non denotat principium vel causam intrinsecam,
sed tamen terminum à quo.

SECTIO II.

An ad Conversionem requiratur desinatio
termini à quo.

Negant aliqui, sed ajunt sufficere si loco amovea-
tur; tunc enim, inquit, propositiones, quæ
fieri solent de unâ re in aliam conversâ, sufficienter
verificantur: vera enim, inquit, esset hæc pro-
positio, Hoc est corpus Christi, licet substantia panis non
destrueretur, sed solum amoveretur, & Christi cor-
pus sub accidentalibus illius loco statueretur.

Dicendum nihilominus ad veram conversionem
unius rei in aliam requiri, ut terminus à quo, seu qui
in alium convertitur, re ipsâ desinat ac destruat: ita
communis Philosophorum sententia.

Probatur primò ex S. Augustino l. 1. de Trinitat. ca.
7. sine, ubi idem in Verbi Incarnatione ait Divinita-
tem non fuisse convertam in creaturam, quia non de-
fuit esse Divinitas: & l. 18. de Civit. Dei c. 18. con-
versiones à magis & falsis olim Diis factas, ut Arca-
dum in lupos, Ifigeniâ in cervam &c. negat fuisse
veras conversiones quia personæ illæ non destruebantur,
sed ope dæmonum amovebantur, & lupi ac cervæ
in eorum locum subito substituebantur. Idem docet
S. Cyrillus Epist. ad Successum, ubi Verbum ideo ait
non fuisse convertum, quia mansit id quod prius erat.
Idem variis locis tenet S. Thomas, præcipuè 3. p. qu. S. Tho-
75. ar. 2. corp. his verbis: Quod convertitur, inquit, in
aliquid, facta conversione non manet.

Probatur secundo ex ipsâ definitione conversio-
nis, nempe quod sit transitus unius rei ad aliud, quod
perinde est ac definire in aliud, quod enim transit in
aliud, non manet in se, seu in sua entitate, ut proxi-
mè vidimus ex S. Thoma, manere enim se, & transi-
re in aliud, videntur vel ex terminis involvere re-
pugnantiam, nam transire in aliud est quasi exire ex
se, & entitativè tendere in aliud. Conf. primò, ideo
anima rationalis non convertitur secundum omnes
in formam cadavericam, quia non destruitur homi-
ne moriente. Conf. secundo, aliqui quoties quis
pellitur loco ab alio, ut aër ab homine, vel Petrus à
Paulo, diceretur in eum converti, quod tamen nul-
lus concedet.

Probatur tertio, sicut enim transire ab aliquo lo-
co, ut ab una parte scholæ ad aliam, vel à cælo ad
terram, aut ab uno munere vel officio ad aliud, est
prioris locum, vel officium relinquere, ita transire
simpliciter, est relinquere esse: ac proinde, quod sim-
pliciter transit in aliud, debet definire in esse, sicut
alij desinunt in loco & officio: in conversione autem
dicitur res quæ convertitur in aliam, transire in illam
simpliciter, & sine addito, ergo &c.

Dices; si idem lignum esset in duobus locis, & in
altero injiceretur in ignem, ignis tunc in illo loco in-
ducc-

VI.

Quid si
forma in
duobus si
mul locis
existens, ex
pelleretur
tantum in
uno.

Negat a-
liqui eam
tunc conver-
si in aliam.

VII.
Res in uno
tantum loco
desinit, ve-
re in aliam
convertitur.

VIII.
Contrarium
tamen posse
probabiliter
defendi.

IX.
Quid si
Deus for-
mam ignis
& ligni in
eandem ma-
teriam simul
conserveret.

X.
In eo casu
esset conver-
sio.

duceret in materiam illam formam ignis, & converteret formam ligni in formam ignis, & tamen non destrueretur forma illa ligni, cum adhuc existeret alibi, ut supponitur, quod autem alicubi est, non potest dici perire, sed solum perit ejus ubicatio, & non forma simpliciter. Aliqui forte in hoc casu dicerent, non esse conversionem formae ligni in formam ignis, ob rationem in objectione factam: & haec videtur eorum mens, qui, quando corrumpuntur species panis in Eucharistia, affirmant non posse dici corpus Christi converti in substantiam succedentem, quia ad conversionem veram dicunt requiri, ut terminus a quo pereat simpliciter, quod hic, inquit, non contingit.

Qui tamen dicunt, posse hominem in duobus locis positum mori in uno, & non in alio, & consequenter rem in duplici loco posse verè perire, & destrui in uno, & non in alio (quam sententiam ut probabiliorē secutus sum d. 3. p. Phys. 6. nu. 8.) dicant hic fore conversionem, cum verè hic pereat forma ligni ad inductionem formae ignis. Licet enim non possit forma illa dici hoc sensu perire simpliciter, id est, quod nullibi sit, ob malignantem naturam negationum, ut in Physicis etiam dixi, verè tamen diceretur hic perire, & cessare non solum ubicatio illius, sed entitas.

Siquis tamen dicere vellet, ad conversionem non sufficere rem utique perire, sed ita perire, ut omnino in rerum natura non maneat, facile posset defendere in hoc casu formam ligni non convertendam in formam ignis, nec eo modo in eam desinere quo desinit requiritur ad conversionem.

Quæres, utrum si Deus miraculosè formam ligni in materia simul ad tempus aliquod conservaret cum formâ ignis, & postea formas illas permittendo suis naturis, forma ignis destrueret formam ligni: quæres, inquam, an in hoc casu diceretur forma ligni converti in formam ignis, & lignum in ignem? Negant aliqui, & ad conversionem requiri aiunt ut forma, vel totum destruat, cum forma contraria primò subiecto illi unitur.

Mihi tamen probabilius videtur in eo casu & formam convertendam in formam, & totum in totum, lignum scilicet in ignem. Ratio est, quia verè in illo casu forma ligni transiret in formam ignis, & lignum consequenter in ignem; ergo convertuntur; patet consequentia, hæc est enim definitio conversionis: antecedens itaque probatur, & primò quod forma ligni tunc transeat, est clarum, nam desinit, hoc autem est transire in esse, ut jam ostensum est n. 5. Quod etiam transeat in formam ignis, probatur, non enim desinit in nihilum, nec concomitantur tantum, sed ad exigentiam formae ignis, ergo in illam transit nec quidquam aliud ad essentialem conceptum Conversionis requiritur, ut apertè ex ejus definitione constet.

SECTIO III.

Utrum productio termini formalis, seu ad quem, ingreditur conceptum conversionis.

I.
Latius patet
terminus
formalis,
quam for-
ma.

Terminus formalis Conversionis illi est, in quem aliud convertitur, sive sit forma, sive non: sic in Eucharistia substantia panis convertitur in corpus Christi, licet hoc non sit forma. Sic si ex unione corporis alicujus simplicis, aut Angelus ad aliquod tertium, aliud corpus simplex, aut Angelus destrueretur, esset vera conversio, & tamen nec corpus simplex, nec Angelus sunt forma.

R. P. Th. Comptoni Philosophia.

Prima itaque sententia affirmat Conversionem formaliter in productione termini alicujus formalis sitam esse: ita Duran. in 4. d. 11. qu. 3. Capreol. in 4. d. 11. Sotus in 4. d. 9. qu. 2. art. 4. Alan. 1. 1. ca. 34. 35. 36. 37. Suarez 3. p. To 3. d. 50. sect. 5. Coninck 3. p. q. 75. ar. 4. dub. 3. Valen. 3. p. d. 6. q. 3. p. 3. Henric. 1. 8. de Euchar. c. 22. & 25. Moncæus d. 11. c. 9. & 14. Mærat. 3. p. d. 12. l. 1. n. 2. & d. 16. l. 2. Præpositus 3. p. q. 75. ar. 8. d. 2. Tanner. 3. p. d. 5. q. 4. d. 4. n. 53. Hurt. hic d. 1. f. 4. Arriaga hic d. 1. l. 3. & alij.

Licet verò in eo convenient hi omnes, quod conversionem in productione sitam esse asserant, in termino tamen formali, ad quem actio illa productiva terminatur, inter se dissident: Suarez enim, Coninck, Hurt. Tanner. & alij in transubstantiatione panis in corpus Christi ajunt actionem conversivam terminari ad ipsum corpus Christi, Alanus & Valentia terminum hujus actionis ajunt esse modum quandam substantialem per eam productum. Maratius, Henric. & alij terminum hujus actionis productivæ statuunt modum accidentalem. Qui omnes rem hanc explicandi modi, verà stabilità sententiā, faciliè refellentur.

Secunda ergo sententia asserit, actionem productivam termini formalis, in quem aliud convertitur, non esse de conceptu formali Conversionis, sed ad hanc sufficere, quod res una designat ad exigentiam alterius, sive res ista denuò producat, sive non. Ita Scotus in 4. d. 11. q. 1. Vasquez 3. p. d. 18. t. ubi hoc fuisse probat, licet per relationem rationis rem totam obcuram reddat. Pro eadem sententiā citat Vasquez S. Thomam 3. p. q. 75. ar. 4. ad 1. & in 4. d. 11. q. 1. ar. 3. S. Bonaventuram in 4. d. 11. p. 1. ar. 1. q. 2. Alensem 4. p. q. 10. m. 5. a. 3. & 4. Richard. in 4. d. 11. a. 1. q. 5. terra. 4. Cont. Gen. c. 63. tenet Card. Bellarm. 1. 3. de Euchar. c. 18. Card. de Lugo d. 7. de Euchar. sect. 6. Turrian. Opul. 14. d. 1. d. 5. Ovied. Cont. 2. de Gen. p. 5. n. 22. & alij.

Hæc secunda sententia mihi semper visa est longè probabilior, quam proinde in sequentibus declarabo, & in quibus cum sententiæ hujus auctoribus conveniam, in quibus etiam ab illis discrepem aperiā.

SECTIO IV.

Statuuntur quedam circa productionem termini ad quem in Conversione.

Ico primò: in omni Conversione, qua res una in aliam creatam transiit, requiritur actio productiva, vel conservativa termini ad quem. Ratio est, quia omnes res creata, ubicunque est, debet per actionem aliquam conservari. Dices, si res eadem sit in diversis locis, sufficit quod habeat actionem productivam, vel conservativam in uno. Contrà, res ubicunque est, conservari debet à Deo, sed non potest in utroque loco denominari conservata per actionem quæ tantum est in uno: sicut si lac, ubicunque est, necessariò deberet esse album, deberet eadem necessitate, ubicunque est, habere aliquam albedinem, nec ab albedine hic in eo existente posset denominari album Romæ.

Confr. actus intellectus existens in solo capite, non denominat animam intelligentem in pede, idque ob eam causam, quod actus ille non sit in pede: & Christus, dum movetur in cælo, vel in una hostiâ, non movetur in aliâ, quia motus ille qui est in Christo in uno loco, non est in eodem in aliò: ergo similiter nec actio conservans rem in uno loco, poterit eam conservare in aliò, nisi actio etiam in illo loco

II.
Prima sen-
tentia con-
versionem
in actione
constituit.

III.
Auctores ci-
tati in ter-
mino per-
tinentes il-
lam produ-
ctivam mul-
tum inter se dis-
sident.

IV.
Secunda
sententia aut
actionem non
est de con-
ceptu con-
versionis.

V.
Actio non
est de con-
ceptu con-
versionis.

I.
Ad conver-
sionem re-
quiritur
semper a-
ctio, dum
una res
creata in a-
liam transi-
it.

II.
Actio in u-
no tantum
loco existens
non potest
in rem conser-
vare in a-
lio.

loco rei unatur. Ratio demum à priori est, quia licet causa efficiens agere possit in distans supernaturaliter, ut ostendi d. 36. Phy. f. 4. non tamen causa formalis, utpote quæ effectum suum tribuit per intiam præsentiam, & unionem Physicam. Hanc conclusionem latius contra quosdam probavi d. 35. Phy. f. 8.

III.
Ad conversionem non requiritur nova productio termini formalis.

Forma in hoc casu non definit in nihilum.

IV.
Dices; saltem requiritur novam productionem unionis.

V.
Ostenditur nec novam productionem unionis ad conversionem requiri.

VI.
Isto conversio in actione consistet, ad conversionem tamen substantialem non requiritur productio termini substantialis.

VII.
Eadem actio diversae sortis denominationes.

Dico secundò: ad conversionem non requiritur nova productio termini ad quem, seu in quem fit conversio, qui dicitur terminus formalis, sed sufficit illius unio. Probatur, si forma ignis existens Romæ, adhuc manens Romæ uniretur materiæ ligni Leodij, verè converteretur & transiret in illam formam illa ligni, omnesque conditiones veræ conversionis hinc reperirentur: primò enim non desineret merè concomitanter (sicut si eodem instante quo ignis aliquis hinc producit lignum, vel stupa periret in Indiis) sed desineret forma illa ligni ad exigentiam formæ ignis. Deinde, esset hic unus terminus utriusque formæ communis, nempe materia illa quæ prius informabatur formæ ligni: est etiam duplex mutatio, positiva una, alia negativa. Tandem, forma illa ligni non desineret in nihilum, ergo omnia ad veram conversionem requisita hinc reperuntur.

Dices; hic tamen producitur nova unio, unde ad minimum nova productio unionis requiritur ad omnem conversionem. Contrà primò, ergo saltem habemus contra auctores contrariæ sententiæ, non requiri ad conversionem unius rei in aliam, ut sit nova productio omnis termini formalis, quod tamen plerique ex ipsis affirmant: ex eo enim quod passim dicatur, in conversionibus lignum fit ignis, aer fit aqua, panis fit corpus Christi &c. inferunt ipsi necessarium esse ut ignis, aqua, & corpus Christi tunc per veram aliquam actionem fiant seu producantur, id tamen hic clarè ostenditur non requiri.

Contrà secundò, & ostendo ad conversionem non esse necessariam novam productionem unionis: si enim ex inductione formæ ignis in materiam ligni Romæ, formam ligni ibidem destrueretur, & postea Deus hanc eandem materiam, dum Romæ manet sub hac formæ ignis, statuatur Leodij sub aliâ formæ ligni, & deinde formam illam ignis quæ eam informat Romæ, ponat cum eadem unione, ut potest in illâ materiâ Leodij, expelleretur hæc forma ligni, & in hanc formam converteretur, & tamen nec forma nec unio de novo produetur, ut constat, ergo. Quod in omni aliâ conversione contingere divinius potest.

Dico Tertiò: ad Conversionem substantialem & transubstantiationem, esto admittatur in actione consistere, non requiritur ut ullus terminus substantialis de novo produatur. Est peculiariter contra Valentiam 3. p. d. 6. q. 3. & alios quosdam, qui licet dicant ad conversionem substantialem, & transubstantiationem non requiri novam productionem corporis Christi, aiunt tamen necessariam esse productionem alicujus rei, vel modi substantialis, unde conversio illa substantialis dicatur, & transubstantiatio: alioqui, inquit, potius erit transaccidentatio, quod multi acriter urgent contra nostram sententiam.

Ad conclusionis probationem, notandum, eandem numero actionem respectu diversorum sortiri denominationes diversas: sic actio, quæ forma aliqua, anima rationalis ex. gr. inducitur in materiam, est productio, & introductio; respectu unionis est productio, respectu animæ, introductio. Idem est de actione producente indivisibile continuativum partium quantitatis, quæ actio dicitur augmentatio ratione termini adjuncti, licet terminus productus non sit augmentum, sed tantum indivisibile augmenti, & sic de aliis. Hoc posito,

Probatur conclusio: ac conversionem substantialem, seu transubstantiationem non requiritur, ut terminus productus sit substantia, sed solum ut termini conversionis sint substantiales: sicut enim actio productiva unionis, ut diximus, denominatur introductio à termino introducto, & actio productiva indivisibilis in quantitate dicitur augmentatio à termino quem adjungit, qui est argumentum, ita quidni actio producens unionem accidentalem inter corpus Christi & species, licet sit actio accidentalis, poterit esse conversio substantialis ratione terminorum conversionis à quo & ad quem, qui sunt substantiales? nam ut conversio causalis respicit illos terminos, non terminum productum. Unde ulterius, sicut actio quævis productiva substantiæ, licet entitative accidens, denominatur tamen actio substantialis à termino formali, quem producit, quia ille est substantia, ut bene advertit Card. Lugo citatus n. 129. ita hæc actio, licet denominetur accidentalis à termino accidentali quem producit, seu à termino formali productionis, denominari tamen poterit conversio substantialis à termino formali conversionis, qui est substantia, est enim conversio substantiæ in substantiam.

Dices; hæc actio producens unionem inter corpus Christi & species, ut actio est conversio, sed ut actio est accidentalis, ergo ut conversio est accidentalis, ergo non transubstantiatio. Primò, omittis reliquis distinguo consequens, est accidentalis respectu termini quem producit, concedo consequentiam; respectu termini quem convertit, nego: sicut de actione introductivâ formæ, & augmentativâ dicere omnes debent, simili enim formâ conficio argumentum; introductio ut introductio est actio productiva, sed ut introductio respicit animam, ergo ut actio productiva respicit animam: quod si hic respondetur, ut responderi debet, distinguendo majorem, ut introductio est actio productiva unionis, concedo majorem, actio productiva animæ, nego: idem dici potest in præsentia, unde est actio accidentalis, conversio substantialis.

SECTIO V.

Præcipua conclusio circa naturam Conversionis.

Dico quartò: licet ad omnem conversionem inter res creatas requiratur actio, (ut seâ. præcedente dictum est, n. 1. cum nihil in aliud converti possit quod non est, nihil autem creatum esse potest sine actione productivâ, vel conservativâ) productio tamen vel conservatio termini formalis non est de conceptu formali conversionis, sed sola unio illius cum accidentibus prioris compositi, si sit conversio totalis, ut contingit in Eucharistiâ, aut cum subiecto, si sit conversio partialis, ut cum forma ligni convertitur in formam ignis, calor in frigus &c. ubi licet aliquo modo totum dicatur converti in totum, ratione scilicet formæ, simpliciter tamen & adæquatè non convertitur unum totum in aliud, cum adhuc maneat subiectum.

Probatur conclusio Primò: conversio est transformatio seu desitio unius rei in aliam, ut formæ ligni in formam ignis, sed ad unionem formaliter, non ad productionem unius formæ expellitur, & destruitur alia forma, ergo actio non est de formali conceptu conversionis, sed tantum unio. Minor probatur in animâ rationali, quantumcunque enim anima rationalis produceretur, etiam intimè præsens materiæ embryonis, vel alimenti in nutritione, & non illi uniretur, non expelleret nec destrueret formas illas, ergo.

VIII.
Ad conversionem substantialem sufficit quod termini conversionis sint substantiales.

Declaratur exemplo actionis productivæ substantiæ.

IX.

Actio illa ut productiva est accidentalis, ut conversio est substantialis.

I.
Nulla omnino actio est de conceptu formali conversionis.

II.
Ostenditur, non actionem, sed unionem terminum ad quem est de conceptu conversionis.

ergo licet necessario præsupponatur actio productiva formæ ad conversionem, non tamen in eâ formaliter consistit conversio. Conf. forma expulsa ob id definit, cum quo habet repugnantiam, sed non habet repugnantiam cum actione productivâ formæ, ut ostensum jam est in animâ rationali, sed cum unionem ergo.

Probatur Secundò: seclusâ mente omni actione, habemus rem unam definire, seu transire in aliâ, ergo seclusâ mente omni actione, habemus conversionem, ergo actio non est de conceptu formali conversionis. Antecedens probatur, ponamus ex. g. animam rationalem per unionem creatam uniri alicui materiæ: in hoc casu, seclusâ mente omni actione habemus unionem prioris formæ, & formam ipsam definire, cum simul duæ formæ esse naturaliter non possint in eadem materiâ, sed non definit forma illa merè concomitanter, quod enim hoc modo definit, non definit ad exigentiam alterius, sed disparatè, unio verò illa, & forma definiunt ad exigentiam huius unionis animæ ad illam materiam, hoc autem secundum Philosophos est definire & transire in aliud, ergo seclusâ mente omni actione habemus verum conceptum conversionis. Aliud autem ad conceptum conversionis requirere quàm quod in illius definitione continetur, esset omnino gratis philosophari, sicut si quis plus ad conceptum essentialem hominis requireret, quàm quod sit animal rationale.

Conf. quia præcisâ mente omni actione habemus conceptum albi vel lucidi, actio productiva lucis vel albedinis secundum omnes non est de illorum conceptu, licet sine actione esse nequeant, ergo nec actio erit de conceptu formali conversionis, esto nulla conversio sine actione haberi possit. Dices, nec destructio termini à quo habetur in definitione conversionis, ergo præcisâ etiam mente illius destructione habebimus conceptum essentialem conversionis. Resp. negando antecedens, transit enim & desinitio important destructionem, ut ostendi supra sect. 2. & iterum declarabitur sect. sequente.

Tertiò probatur in mutatione, quia enim in definitione illius non involvitur actio sed solum, ut res aliter se habeat, quàm antea, Philosophi cum Aristotele dicunt tantum esse tria illius principia, *subiectum, formam, & privationem*, licet hæc haberi sine actione non possint, ergo esto in conversione semper intercedat aliqua actio, adhuc tamen ob hanc rationem actio non erit de illius conceptu formali.

Conf. si quidquid necessario conversionem & mutationem comitatur, sit de illius intrinseco conceptu, etiam ubicatio & duratio ad illarum rationem formalem constitutivam spectabant, cum non minus illas necessario comitentur quàm actio. Sicut ergo si per impossibile albedo, aut unio inter animam & corpus existeret sine omni actione, non minus constitueret hominem, & album, quàm modò; ita si per impossibile corpus Christi, vel forma ignis, & unio quâ copulantur speciebus aut materiæ, existerent similiter sine actione, si tamen forma ligni & substantia panis in illa transirent, seu ad eorum exigentiam definirent, esset vera conversio.

Ut ergo rem hanc verbo concludam, conversio formalis nec est actio, nec eam magis in suo conceptu formali includit, quàm includit homo, equus, ignis, album &c. Quare sicut tota essentia horum videri intuitivè potest nullâ visâ actione, ita & essentia conversionis, si nimirum Angelus intuitivè videret formam ligni definire ad unionem formæ ignis in eadem materiâ. Conversio itaque in recto est negatio, desinitio scilicet rei alicujus, in obliquo

R. P. Th. Compreni Philosophia.

verò connotat terminum aliquem positivum, terminum communem, & unionem.

SECTIO VI.

Argumenta contententia conversionem in conceptu suo formali includere actionem.

Objicit primò P. Arriaga n. 16. S. Thomam 3 p. q. 2. a. 1. corp. § *Alio modo: ubi, inquit, docet idem in Deum nullam rem posse converti, quia Deus est ingenerabilis & improducibilis*. Ex quo, inquit P. Arriaga, constat S. Thomam ad conversionem requirere ut terminus ad quem formalis producat, alioqui ratio ipsius planè fuisset abs re ad probandum id quod illic intendebat.

Sed contrà: non enim satis fideliter refert P. Arriaga verba S. Thomæ, particula enim illa *improducibilis* ab ipso additur textui S. Thomæ, ut faciat cum loqui de omni genere conversionis, cum evidens sit ex contextu eum loqui tantum de uno.

S. Thomas itaque loquens de Naturâ Divinâ, sic habet: *nec ipsa potest converti in aliud, cum sit incorruptibilis, nec aliud in ipsam, cum ipsa sit ingenerabilis*: ubi clarum est S. Thomam solum negare, posse aliquid converti in Deum imperfecto illo modo conversionis, quo ex diversis rebus inter se permixtis, elementis ex. g. ita fit unum tertium, ut nullum ex elementis maneat ejusdem speciei in mixto, cuius erat ante mixtum, ut patet ex contextu.

Quod autem S. Thomas de imperfectâ illâ conversione, seu mixtione illic loquatur, est manifestum; alioqui, inquit, *Christus non esset ejusdem naturæ cum Patre, nec cum Matre*. At in conversione de qua loquitur, Christus manet ejusdem naturæ, licet panis in ejus corpus convertatur.

Nec ratio Sancti Thomæ, quod nimirum Deus sit ingenerabilis, plus probat: nam etiam Angelus, & materia prima sunt ingenerabiles, & tamen possunt alia in Angelum, & materiam primam converti, non imperfectâ illâ conversione, quæ mixtio vocatur, de qua, ut dixi, ibi loquitur S. Thomas, ita scilicet ut sit confusio & mutatio naturarum seu miscibilium, sed perfectiore, de qua hic est sermo: ad illam enim imperfectam conversionem seu permixtionem, requiritur ut forma, vel aliquid aliud unius extremi inducatur in materiam alterius; quod Deo, & omni quod in ipso est, repugnat. Unde si verba B. Thomæ fideliter fuissent relata, objectio hæc nullam habuisset difficultatem. Sed *dolus an virtus, quis in hoste requirit?*

Objicit P. Arriaga secundò: in questione de nomine, qualis est hæc, standum, inquit, est communiori vocis acceptioni, sed communior est opinio conversionem statuens in actione, quàm contraria ergo. Resp. negando minorem, non enim est communior opinio illa, ut optime ostendit Card. de Lugo d. 7. de Euch. s. 9. n. 148. citatque Valentiam 3. p. d. 6. q. 3. p. 3. §. *Quarto sequitur*, dicentem sententiam assertentem corpus Christi per consecrationem Eucharistie produci ineptam videri posse quorundam recentiorum opinionem: & P. Henric. l. 8. de Euch. c. 23. n. 9. & P. Turrian. opus. 14. de Transubstantiatione d. 1. d. 5. affirmantes sententiam illam nullum habere antiquum assertorem.

Objicit idem tertio: de conceptu essentiali conversionis est desinitio termini à quo, ergo & productio termini ad quem, quia contrariarum eadem est ratio. Resp. negando consequentiam, latissima enim est disparitas in conversione inter desinitionem unius termini, & productionem alterius: in ipsa enim desinitione involvitur illius destructio, cum dicatur quem.

N n 3

con-

I.
Objicitur
auctoritas
S. Thomæ.

II.
Non satis
fideliter
refertur
verbo
S. Thomæ.

III.
De quâ
conversione
illic loquatur
S. Thomas.

IV.
Loquitur
S. Thomas
de mixtione.

V.
Ratio
S. Thomæ
ostendit
eum
loqui
de
mixtione.

VI.
Sententia
statuens
conversionem
non est
communior.

VII.
Obj. requiritur
desinitio
termini
a quo, ergo
& productio
termini
ad quem.

III.
Licet mente
seclusâ
omnem
actionem
habeamus
conceptum
conversionis.

Forma illa
nō desinit
concomitanter,
sed in
aliud.

IV.
Conceptus
albi non
includit
actionem,
ergo nec
conceptus
conversionis
in aliud.

V.
Mutatio
non includit
formam
actionem,
ergo nec
conceptus
conversionis.

VI.
Sequitur
ubicatio
& duratio
esse de
conceptu
formali
conversionis.

Si unio
existeret
sine
actione,
esset
conversio.

VII.
Actio non
magis est
de conceptu
conversionis
quàm
hominis.

Conversio
in recto
est
negatio.

*Resp. in ipsa
definitione
conversionis
concludi de-
finitionem ver-
mini à quo
dà.*

conversio esse *transitus unius rei in aliam* : sicut autem transire à loco, vel ab officio est locum illum vel officium relinquere, ita transire simpliciter est transire ab esse, seu definire, ut latè ostendi suprà scđ. secundum. Utrum autem si res in duobus locis existens, in altero tantum definieret ex vi alterius, diceretur in eam converti, dixi s. 2. n. 6. 7. & 8.

VIII.

Axiomati autem illi *Contrariorum eadem est ratio*, axiomata aliud opponam, & clavum clavo pellam : *Nulla regula tam generalis, quàm particularem non patitur exceptionem.* Canonès enim Philosophici non eam habent firmitatem, ut aliquid extra controversiam constituent, reddantque omnino infallibile. Faciunt quidem rem de fide Philosophicā, quibus proinde tanquam sanctionibus Majorum, respectus aliquis debetur, nec nisi ubi urgens aliqua est ratio (qualem hic esse ostendimus) fas est iis refragari.

IX.

*Quid sit u-
trum transi-
re in esse al-
terius.* Dices; id quod convertitur, debet transire in esse alterius, ergo alterum debet tunc produci. Resp. negando consequentiam, transire enim in esse alterius nihil aliud est, quàm quòd entitas unius petat destru- tionem entitatis alterius, ob pugnam aliquam seu naturalem incommpossibilitatem circa aliquod tertium utrique commune : nec enim alia intelligi potest transitio. Transire ergo in esse alterius non potest ita intelligi, ut id quod transit in aliud, identificetur veluti cum illo, aut si quasi aliquid illius, ut apprehendere videntur aliqui, hoc enim est impossibile, cum id quod transit in aliud, definat esse, ut jam ostensum est, ergo non potest identificari cum eo in quod convertitur, ut est manifestum.

X.

*Obij. non
fore trans-
substantia-
tionem sed
transacci-
dantiationem* Obijicitur quartò : si actio productiva corporis Christi non ingreditur formaliter conceptum transubstantiationis, non erit conversio substantialis nec transubstantiatio; sed transaccidentatio contra concilium Tridentinum sess. 13. can. 2. Quod argumentum urget P. Hurtado de Gen. d. 1. s. 4. n. 34. & P. Airi- ga d. 1. s. 3. n. 26. & alij : Hæc obiectio soluta est suprà s. 4. n. Octavo.

XI.

*Est in con-
versionibus
fit actio, non
tamen est de
conceptu co-
versionis.* Obijcies quintò : in omnibus conversionibus naturalibus videmus dari actionem productivam termini formalis, ergo illa est de essentia conversionis. Contrà primò, etiam videmus dari ubicationem & durationem ejusdem termini, & tamen nullus dicit has esse de conceptu formali conversionis. Contrà secundò, etiam in omni mutatione videmus dari actionem productivam unionis & formæ mutantium subjectum, & tamen negant Philosophi cum Aristotele actionem esse de formali conceptu mutationis, utpote cujus, ut diximus, tria tantum assignantur principia, *subjectum, forma, & privatio*, non agens. Contrà tertio, nam juxta communem sententiam, forma alimenti convertitur in formam alititi, & tamen quando nutritur homo, non producitur de novo anima.

XII.

*Quare in
conversioni-
bus natura-
libus requi-
ratur actio
productiva
termini for-
malis.* Licet ergo in conversionibus naturalibus plerum- què terminus formalis producatur, hoc tamen ideo est; quia antè non existerat : unde cum sine actione esse non possit, dari debet actio illius productiva: quo etiam modo ad omnem mutationem requiritur actio.

XIII.

*Agens rem
unam in a-
liam conver-
tit solum re-
motè.* Dices; agens convertit unam rem in aliam, sed non convertit nisi per actionem, ergo conversio est actio. Contrà, etiam agens dicitur rem locare, seu figere tali loco, & tamen ubicatio, seu id quo res figitur in loco, non est actio, sed aliquid ab actione distinctum, & per eam productum. Aliquæ ergo denominationes sunt proximæ, aliæ remotæ : agens itaque non alio modo dicitur convertere, vel figere tali loco, nisi in quantum producit id, ratione cujus immediatè res aliqua definit, vel est in loco, si autem res illa, vel ubicatio existeret sine actione, non

minùs tribuerent res illæ hunc effectum formalem, quàm modò tribuunt.

Obijcies sextò : nihil frequentius apud Patres XIV. quàm per consecrationem fieri corpus Christi : dicunt *Sacris fit au-
toritatis Pa-
trum circa
conversione-* enim panem, & ex pane fieri corpus Christi : & Ecclesia canit. *Verbum caro panem verum verbum carnem efficit, fitq; sanguis Christi merum &c.* & in canone missæ habetur, *hæc omnia Dominus semper bona creas* : ergo per conversionem fit corpus Christi. Contrà : etiam dicitur *Deus factus homo*, & *Verbum factum caro* ; ergo similiter Deus & Verbum per Incarnationem sunt, si hic modus arguendi teneat. Deinde, etiam in naturalibus dicimus, *Petrus ex Senatore fit consul*, ex Canonico Episcopus &c. & tamen tunc Petrus non fit.

Resp. itaque sensum in his Panis fit corpus Christi, lignum ex frigido fit calidum, Petrus ex Senatore consul &c. non esse, corpus Christi, aut lignum tunc fieri, sed solum lignum reddi calidum quod antè erat frigidum: sicut aer dicitur fieri lucidus, licet tunc non fiat, item Petrus ex Senatoria dignitate evehi ad consulatum: illud quod jam continetur sub speciebus esse corpus Christi, cum antea sub iisdem contineretur panis, &c. Quæ explicatio consonat doctrinæ Sancti Thomæ 3. p. q. 78. a. 5. corp. in fine : *nec enim*, inquit, *verba faciunt ut corpus Christi fit corpus Christi, sed ut contentum sub speciebus sit corpus Christi.* Sensus itaque harum propositionum solum est, panem transire, seu mutari in corpus Christi, ac proinde Ecclesia, & Patres non loquuntur de esse Christi secundum se, sed de ejus esse sacramentali : unde Ecclesia loco in Canone Missæ citato dicit *Deum creare hæc bona*, seu hoc sacramentum.

Obijcies septimò : ergo quoties unum corpus aliud propellit loco, dicitur corpus expulsum converti in expellens. Nego consequentiam, quia non perit, quod tamen requiritur ad conversionem propriè dictam, ut ex definitione conversionis ostendimus suprà. Possit tamen tunc aliquo modo dici, unum totum, seu compositum accidentale converti in aliud, nempe, compositum ex aère & loco in compositum ex lapide & loco, ratione ubicationis seu nexûs inter locum & locatum, qui perit, ut diximus scđ. primâ.

S E C T I O VII.

Impugnatur alius modus defendendi ad Conversionem requiri productionem termini in quem.

EX dictis infero contra P. Coninck 3. p. q. 75. art. 4. d. 3. & recentiores aliquos, ut res ponatur in duobus locis discontinuis, non requiri novam productionem illius, sed sufficere productionem novæ ubicationis, ita Scotus in 4. d. 10. q. 1. Suar. 3. p. t. 3. d. 49. s. 1. Card. Lugo d. 7. de Euchar. s. 3. Moncæ d. 10. c. 14. & alij communiter.

Recentiores quidam in eo cum P. Coninck conveniunt, quòd reproductio termini formalis, seu in quem aliud convertitur, essentialiter requiritur ad conversionem : dicunt tamen eandem numero actionem diversis locis discontinuis, simul cum rei illius entitate positam, esse illius rei reproductioem illo loco, ubi posterius ponitur, modò res illa & actio in priori adhuc loco permaneant : nam, inquit, novo loco producitur, ergo reproductur. Sed contrà : nullus enim negare potest quin ad rem ubicunque est, requiratur actio aliqua illius conservativa : sed quod querimus est, an ad conversionem, & ut res in duobus locis statuat, necessaria sit nova actio ad rei illius entitatem terminata ?

Deinde

III. Deinde ostendo dari posse conversionem sine re-
productione, etiam hoc modo sumptā. Ponamus e-
nim Christum in uno loco extendere se successivē,
ut potest, cum eadem actione conservativā ad aliam
hostiam in spatio proximo, & unire se illius acciden-
tibus, ex vi cuius unionis desinat substantia panis, ut
modò sit in Eucharistia: item Angelus existens in
puncto, aut parvā aliquā parte spatij extendat se suc-
cessivē ad totam suam sphaeram, & in ultimā illius
parte uniatur miraculosē accidentibus alicuius sub-
stantiæ, ignis v.g. aëris, vel aquæ, sicut unitur corpus
Christi speciebus panis: tunc non erit reproductio
iuxta hos auctores, quia ad reproductiōem, inquit,
requiritur interruptio, vel loci, vel temporis,
quod hic non contingeret: sed in hoc casu conver-
teretur panis in corpus Christi, & ignis in Angelum,
nam verē desinerent esse, & transirent, ille in corpus
Christi, hic in Angelum, nec enim desinerent in pu-
rē nihil, ut constat, ergo tunc daretur conversio sine
reproductione, etiam eo modo acceptā, quo illam
accipiunt hi auctores.

IV. Dices, casu quo ponatur corpus Christi in duobus
locis, & utrobique ponatur hæc eadem ejus actio,
bis producit, semel in uno loco, & semel in alio.
Sed contrā, nam hoc modo bis, & sæpius posset Deus
dici incarnatus, & factus homo, quod in scholis est
inadmitum: sequela probatur, actio enim incarnati-
va, seu productio Unionis Hypostaticæ multiplicatur
loco, quotiescunque Christus per consecrationem
ponitur de novo in diversis hostiis; quod etiam con-
tingisset si Christus in terris existens voluisset simul
esse in duobus aut pluribus locis circumscriptivē, er-
go sicut dicunt Corpus Christi bis aut sæpius produ-
ci, si in variis locis ponatur eadem actio ipsius con-
servativa, ita bis aut sæpius dicitur Deus incarnari,
cū actio productiva unionis Hypostaticæ inter
naturam humanam, & personalitatem Divinam eod-
dem modo bis, aut sæpius multiplicetur loco: imò
toties incarnabitur denuò, & fiet homo secunda Per-
sona, quoties sacerdos consecrat, quod tamen, opi-
nor, nemo dicit.

V. Quod verò non dicatur res aliqua reproduci ex eo
merē quod ponatur alio loco, videtur clarum ex
communi modo loquendi, & sentiendi omnium,
qui magni faciendus est in hac materiā, cū enim
quærant Doctores, utrū res aliqua possit reprodu-
ci, sensus juxta omnes est, utrū quod desit esse,
possit iterum produci.

VI. Dices interruptio temporis facit productionem,
quidni ergo & interruptio loci? Resp. quia quando
est interruptio temporis, res in instante immediatē
ante positionem secundam à parte rei, omnino non
fuit, siquē de eā simpliciter in eo instante affirmari
poterat jam non est, quod tamen non contingit respec-
tu solius loci, valet enim hæc consequentia, res non
est in hoc instante, ergo non est simpliciter seu omnino non
est: non tamen hæc, res non est in hoc loco, ergo simpli-
citer, seu omnino non est: licet enim non sit in hoc lo-
co, potest esse in alio: si autem si vel in uno, est sim-
pliciter, ergo non potest de eā affirmari non esse sim-
pliciter.

VII. Urgebis, in hoc casu non potest dici res illa poni
in altero loco per meram adductionem, cū hæc son-
net transitionem per medium, ergo per productio-
nem. Resp. propriē non posse vacari adductionem,
ob rationem in argumento allatam, non tamen pro-
pterea est ibi per productionem rei, seu termini for-
malis, nihil enim tunc producit præter ubicationem.
Vocari ergo potest collocatio, seu positio in al-
lio loco.

VIII. Instabis, fiat res aliqua primò simul in duobus lo-
cis eadem actione: tunc substantialiter producit

in utroque, ergo bis producit, ergo est in utroque
loco per productionem. Resp. concessio anteceden-
te negando primam consequentiam, bis enim pro-
duci secundum communem omnium acceptionem
idem sonat, ac vel produci duobus temporibus dis-
cretis (tunc enim simpliciter accipit esse bis) vel sal-
tem produci diversā actione, tunc enim habet du-
plicem productionem, & consequenter dici potest
res illa dupliciter producta. Si autem habeat eandem
actionem seu productionem in duobus locis, non
dicitur bis produci simpliciter, sed solum secundum
quid, seu in duobus locis, quod non est simpliciter
bis produci, ut supra dictum est de Incarnatione Ver-
bi Divini. Cū ergo dicitur, semel producit in u-
no loco, & semel in alio, ergo bis, distinguo conse-
quens, bis secundum quid, & impropriē, concedo;
simpliciter & propriē, nego, sed semel producit in
utroque loco.

Ad secundam verò consequentiam, quā infereba-
tur esse rem illam in loco per productionem, negat-
ur: hoc enim sonat, productionem esse rationem
formalem, quā res est in loco, quod est falsum: sic
enim actio productiva rei esset ejus ubicatio, quod
tamen negant hi auctores, & sententiam illam im-
pugnari d. 34. Phyl. scilicet. 1. nu. 6. Tribuendo ergo sin-
gula singulis, res quævis est per actionem, in loco per
ubicationem. Cū ergo esse sit prius aliquo modo,
quā in loco esse, in illo priori ante ubicationem
est, ergo non est bis, cū pro illo priori quo est non
habeat multiplicationem localem, quippe quæ pro-
venit ab ubicatione.

SECTIO VIII.

Inferuntur quadam circa Transubstantiationem:
ubi, an quilibet possit con-
verti in quolibet.

I. Nfero primò, licet terminus formalis productio-
nis sit unio corporis Christi cum speciebus, ter-
minum tamen formalem conversionis esse corpus
Christi, illud enim unitum speciebus, exigit destru-
ctionem substantiæ panis.

Dices, converti videtur panis in solam unionem,
cū hæc sola habeat oppositionem cum substantiā
panis. Contrā primò, ergo quando forma ligni con-
vertitur in formam ignis, tantum deberet similiter
converti in unionem, non in ipsam formam, cū
una forma secundum se nullam habeat oppositionem
cum aliā sed solum ut unita. Contra secundò, ergo
& in præsentī in contrariā sententiā sequeretur, sub-
stantiam panis converti in actionem hie & nunc pro-
ducentem corpus Christi, non in ipsum corpus Chri-
sti, cū non corpus Christi, sed hæc actio habeat
repugnantiam cum substantiā panis. Quod si dicant,
corpus Christi ut productum per hanc actionem, illud con-
habere in his circumstantiis oppositionem cum sub-
stantiā panis, siquē in illud converti panem, idem
dicemus nos de corpore Christi unito.

Infero secundò, corpus Christi, licet producere-
tur per novam actionem, non tamen creari creatio-
ne adæquatē sumptā: licet enim hoc sensu crearetur,
quod non educeretur ex potentiā alicujus subjecti,
seu per concursum materialem (in carentiā cuius
præcipue situs est conceptus creationis) non tamen
produceretur putē ex nihilo, sed ex termino præsup-
posito, qui in illud definit, ut notavit S. Thomas
3. p. q. 75. ar. 8. corpore.

Infero terciò, similiter substantiam panis non so-
lūm quoad formam, sed etiam quoad materiam non
annihilari, annihilatione adæquatē sumptā: licet e-

*hec destru-
ctio panis
est propriè
annihilatio.*

*V.
Eadem forma
ligni destru-
ctio non suc-
cederet alia
forma, non
tamen an-
nihileretur.*

*VI.
Quo sensu
productio
corporis
Christi sit
creatio, &
destructio
panis anni-
hilatio.*

nim sicut conservabatur materia panis per concursum creativum, hoc est, independentem à subiecto sustentationis, plus tamen ad annihilationem completam requiritur, nempe ut non desinat in alium terminum positivum. Unde in Conversionibus naturalibus, vel hoc titulo forma aëris aut ligni non annihilatur, dum destruitur ad introductionem formæ ignis, quia non desinit in nihilum, sed in alium terminum positivum.

Dices; ergo si forma ligni ita desineret, ut non succederet ei alia forma, annihilaretur. Aliqui concedere videntur consequentiam. Sed omnino est neganda; alioqui lux annihilaretur, cum nulla forma positiva in aërem inducatur, in quam desinat; intellectus etiam & voluntas haberent vim annihilandi suos actus; cum sæpè illos intermittant, & destruant sine productione actus ullius oppositionem habentis cum præcedentibus. Resp. itaque, licet ex hoc capite nihil esset contrarium annihilationi, cum non desineret in alium terminum positivum, ex alio tamen capite non foret annihilatio, quia desineret in subiectum, cum non esset suspensio concursus creativi, sed dependentis materialiter à subiecto.

Si tamen quis dicere velit, corpus Christi verè creari, & substantiam panis in Eucharistiâ annihilari, per creationem & annihilationem intelligendo positionem & suspensionem concursus independentis à subiecto sustentationis, non video magnum inconveniens, si concedatur. Quod etiam docet P. Hurt. de Gen. d. 1. sect. 8. nu. 84. & non improbabiler defendi posse censet Suarez 3. p. d. 70. s. 7. tenentque multi ex recentioribus, & ex antiquis Gabriel, Maior, Ockam, & alij. Quare non rectè Soto ait hanc sententiam citra errorem sustineri non posse. Distinguerè itaque posset quis, & dicere, actionem illam productivam corporis Christi esse creationem, & destructionem panis annihilationem quoad intrinsecam, quæ dicunt creatio, & annihilatio, non tamen quoad omnia quæ connotant extrinsecè.

Infero quartò, ad quæstionem illam, utrum possit quilibet converti in quodlibet, hoc universum dici posse: quando ex unione rei cuiuspiam cum aliquo tertio, aliud quod connexionem antea cum illo tertio habuit, perit, tunc posse hoc dici in illud converti. Unde si Angelus ita uniretur accidentibus lapidis, ut lapis inde destrueretur, diceretur converti, & transubstantiari in Angelum, nam verè desineret esse obrepugnantiam cum illa circa aliquod tertium, nempe accidentia lapidis. Si tamen accidens aliquod, ut albedo, vel calor uniretur hoc modo speciebus, seu accidentibus panis, & ad illius unionem desineret substantia panis, esset quidem in hoc casu conversio panis in albedinem, non tamen transubstantiatio, nec conversio substantialis, cum hæc esse debeat inter duos terminos substantiales; sed esset conversio quædam mixta, partim substantialis, partim accidentalis, ut supra dixi sect. prima, numero sexto.

Infero quintò, Deum non posse in rem ullam transire. Ratio est clara, non enim potest desinere esse, sicque nec transire in aliud.

Difficultas est, utrum Deus possit esse terminus formalis conversionis. Qui ad terminum formalem conversionis requirunt productionem, consequenter ad sua principia negant: licet nec ipsi planè effugiant difficultatem cur converti aliquid nequeat in Filium, aut Spiritum Sanctum, cum ipsi producantur. In nostrâ autem sententiâ videtur concedendum. Dico itaque, si natura humana prius unita substantiæ Petri assumeretur à Verbo, non solum convertendum unum totum in aliud totum, sed substantiam etiam Petri in personalitatem Divinam: ad hoc enim non requiritur, ut diximus, ut terminus formalis producat, sed solum ut uniatur alicui tertio; ex qua unione terminus à quo desinat: huiusmodi autem unionis, sine imperfectione capax est Deus, ut constat in mysterio Incarnationis.

DISPUTATIO IV.

De Corruptione.

SECTIO PRIMA.

In quo situs sit conceptus Corruptionis.

*I.
Corruptio
duplex, cau-
salis, & for-
malis.*

*II.
Destructio
formalis non
est actio po-
sitiva.*

*Est negatio
connotans
rem existens.*

Notandum, Corruptionem duplicem esse, causalem, & formalem: formalis est ipsa suspensio concursus conservativi quo res aliqua conservatur: causalis verò est actio positiva, quâ aliquid fit, aut inducitur in subiectum, exigens destructionem formalem alterius, quæ proinde destructio etiam remota vocari solet. Suspensio itaque actionis, quâ frigus conservabatur, est formalis destructio frigoris, actio verò positiva, quâ calor inducitur, est causalis & remota ejusdem frigoris destructio.

Destructio ergo formalis non est actio positiva, ut volunt aliqui, sed mera negatio actionis productivæ, vel conservativæ alicujus rei, connotando tamen rem prius extitisse: nam negatio actionis productivæ vel conservativæ Anti-Christi fuit ab æterno, & tamen corruptio seu destructio Anti-Christi non fuit ab æterno, quicquid enim corrumpitur vel destruitur, præsupponitur aliquando fuisse. Addidi semper, actionis productivæ vel conservativæ, nec enim ad corruptionem seu destructionem formalem re-

quiritur, ut præcesserit actio conservativa, res siquidem quæ per unum tantum instans duraret, verè destrueretur, & tamen non præcesserit actio conservativa, ut pote quæ connotet perseverantiam in esse, & consequenter ad minimum duo instantia.

Suspensio autem illa dicitur corruptio pro eo solum instante quo res prius desinit, nec enim jam dicitur corrumpi ignis heri extinctus, sicut nec modò produci lux, quæ heri producebatur, licet etiamnum durer. Quamvis enim conservatio dicatur, iterata productio, hæc tamen vox productio, per se sumpta, significat primam rei positionem.

Notandum secundò, generationem & corruptionem variè sumi à Philosophis: nonnumquam enim sumitur corruptibile strictissime pro eo solum quod ab agente naturali corrumpi potest, & generabile, quod ab agente similiter naturali potest vel per introductionem primarum qualitatum, ut formæ omnes materiales sublunares, vel alio modo produci, ut lux, species intelligibiles, actus, habitus &c. & hoc sensu formæ cœli dicuntur ingenerabiles & incorruptibiles, quia scilicet vi nullius agentis naturalis produci, vel corrumpi possunt. Secundò sumitur corruptibile latissime, pro omni scilicet eo, quod quovis modo destrui, vel corrumpi potest, sive produca-

*VII.
An quilibet
posset
converti
in quodlibet.*

*VIII.
Deus in ni-
hil potest
converti.*

*IX.
Nil vetat
ut aliquid
convertatur
in Deum.*

*III.
Res prius
solum in-
stante, quo
desinit, dici
corruptio.*

*Conservatio
est iterata
productio.
IV.
Corruptio
est sumpta.*

*Corruptio
latissime
sumpta.*